A

2015

CODE : **EO6**

प्रश्नपुस्तिका क्रमांक

BOOKLET NO.

प्रश्नपुस्तिका-I

सामान्य अध्ययन

वेळ : 1 (एक) तास | **एकूण प्रश्न : 100** | **एकूण गुण : 200**

सूचना

(1) सदर प्रश्नपुस्तिकेत 100 अनिवार्य प्रश्न आहेत. उमेदवारांनी प्रश्नांची उत्तरे लिहिण्यास सुरुवात करण्यापूर्वी या प्रश्नपुस्तिकेत सर्व प्रश्न आहेत किंवा नाहीत याची खात्री करून घ्यावी. असा तसेच अन्य काही दोष आढळल्यास ही प्रश्नपुस्तिका समवेक्षकांकडून लगेच बदलून घ्यावी.

(2) आपला परीक्षा-क्रमांक ह्या चौकोनांत **न विसरता बॉलपेनने** लिहावा.

परीक्षा-क्रमांक								
	केंद्राची संकेताक्षरे							शेवटचा अंक

(3) वर छापलेला प्रश्नपुस्तिका क्रमांक तुमच्या उत्तरपत्रिकेवर विशिष्ट जागी उत्तरपत्रिकेवरील सूचनेप्रमाणे **न विसरता नमूद करावा.**

(4) (अ) या प्रश्नपुस्तिकेतील प्रत्येक प्रश्नाला 4 पर्यायी उत्तरे सुचविली असून त्यांना 1, 2, 3 आणि 4 असे क्रमांक दिलेले आहेत. त्या चार उत्तरांपैकी सर्वात योग्य उत्तराचा क्रमांक उत्तरपत्रिकेवरील सूचनेप्रमाणे तुमच्या उत्तरपत्रिकेवर नमूद करावा. अशा प्रकारे उत्तरपत्रिकेवर उत्तरक्रमांक नमूद करताना तो संबंधित प्रश्नक्रमांकासमोर छायांकित करून दर्शविला जाईल याची काळजी घ्यावी. **ह्याकरिता फक्त काळ्या शाईचे बॉलपेन वापरावे, पेन्सिल वा शाईचे पेन वापरू नये.**

(ब) **आयोगाने ज्या विषयासाठी मराठी बरोबर इंग्रजी माध्यम विहित केलेले आहे. त्या विषयाचा प्रत्येक प्रश्न मराठी बरोबर इंग्रजी भाषेत देखील छापण्यात आला आहे. त्यामधील इंग्रजीतील किंवा मराठीतील प्रश्नामध्ये मुद्रणदोषांमुळे अथवा अन्य कारणांमुळे विसंगती निर्माण झाल्याची शंका आल्यास, उमेदवाराने संबंधित प्रश्न पर्यायी भाषेतील प्रश्नाशी ताडून पहावा.**

(5) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत. यास्तव सर्व प्रश्नांची उत्तरे द्यावीत. घाईमुळे चुका होणार नाहीत याची दक्षता घेऊनच शक्य तितक्या वेगाने प्रश्न सोडवावेत. क्रमाने प्रश्न सोडविणे श्रेयस्कर आहे पण **एखादा प्रश्न कठीण वाटल्यास त्यावर वेळ न घालविता पुढील प्रश्नाकडे वळावे.** अशा प्रकारे शेवटच्या प्रश्नापर्यंत पोहोचल्यानंतर वेळ शिल्लक राहिल्यास कठीण म्हणून वगळलेल्या प्रश्नांकडे परतणे सोईस्कर ठरेल.

(6) उत्तरपत्रिकेत एकदा नमूद केलेले उत्तर खोडता येणार नाही. नमूद केलेले उत्तर खोडून नव्याने उत्तर दिल्यास ते तपासले जाणार नाही.

(7) **प्रस्तुत परीक्षेच्या उत्तरपत्रिकांचे मूल्यांकन करताना उमेदवाराच्या उत्तरपत्रिकेतील योग्य उत्तरांनाच गुण दिले जातील. तसेच "उमेदवाराने वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी स्वरूपाच्या प्रश्नांची दिलेल्या चार उत्तरांपैकी सर्वात योग्य उत्तरेच उत्तरपत्रिकेत नमूद करावीत. अन्यथा त्यांच्या उत्तरपत्रिकेत सोडविलेल्या प्रत्येक चार चुकीच्या उत्तरांसाठी एका प्रश्नाचे गुण वजा करण्यात येतील".**

ताकीद

ह्या प्रश्नपत्रिकेसाठी आयोगाने विहित केलेली वेळ संपेपर्यंत ही प्रश्नपुस्तिका आयोगाची मालमत्ता असून ती परीक्षाकक्षात उमेदवाराला परीक्षेसाठी वापरण्यास देण्यात येत आहे. ही वेळ संपेपर्यंत सदर प्रश्नपुस्तिकेची प्रत/प्रती, किंवा सदर प्रश्नपुस्तिकेतील काही आशय कोणत्याही स्वरूपात प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्षपणे कोणत्याही व्यक्तीस पुरविणे, तसेच प्रसिद्ध करणे हा गुन्हा असून अशी कृती करणाऱ्या व्यक्तीवर शासनाने जारी केलेल्या "परीक्षांमध्ये होणाऱ्या गैरप्रकारांना प्रतिबंध करण्याबाबतचा अधिनियम-82" यातील तरतुदीनुसार तसेच प्रचलित कायद्याच्या तरतुदीनुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती कमाल एक वर्षाच्या कारावासाच्या आणि/किंवा रुपये एक हजार रकमेच्या दंडाच्या शिक्षेस पात्र होईल.

तसेच ह्या प्रश्नपत्रिकेसाठी विहित केलेली वेळ संपण्याआधी ही प्रश्नपुस्तिका अनधिकृतपणे बाळगणे हा सुद्धा गुन्हा असून तसे करणारी व्यक्ती आयोगाच्या कर्मचारीवृंदापैकी, तसेच परीक्षेच्या पर्यवेक्षकीयवृंदापैकी असली तरीही अशा व्यक्तीविरूद्ध उक्त अधिनियमानुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती शिक्षेस पात्र होईल.

पुढील सूचना प्रश्नपुस्तिकेच्या अंतिम पृष्ठावर पहा

पर्यवेक्षकांच्या सूचनेविना हे सील उघडू नये

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

1. खालीलपैकी कोणते बदल 1858 च्या कायद्याने घडवून आणले ?

(a) बोर्ड ऑफ कंट्रोल व कोर्ट ऑफ डायरेक्टर्स या दुहेरी सत्तेचा शेवट

(b) संसदीय मंत्रिपदाची निर्मिती

(c) भारतमंडळाची स्थापना

(d) विधीविषयक कार्यासाठी गव्हर्नर - जनरलच्या कौन्सिलचा विस्तार

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b), (c) (2) (b), (c) (3) (a), (c), (d) (4) (a), (b), (c), (d)

Which of the following changes were brought about by the Act of 1858 ?

(a) End of dual authority of Board of control and Court of Directors.

(b) Creation of a post of parliamentary minister.

(c) Setting up the Council of India.

(d) Expansion of the Governor - General's Council for legislative purposes.

Answer options :

(1) (a), (b), (c) (2) (b), (c) (3) (a), (c), (d) (4) (a), (b), (c), (d)

---

2. पुढील दोन पैकी कोणते विधान **योग्य** आहे ?

(a) 1919 च्या कायद्यान्वये मुसलमानांसाठी खास मतदार संघ सुचविले गेले.

(b) 1861 च्या कायद्यान्वये व्हाइसरॉयच्या कौन्सिलमध्ये बिगर शासकीय सदस्यांचा समावेश सुचविला गेला.

पर्यायी उत्तरे :

(1) केवळ (a) (2) केवळ (b) (3) दोन्ही (4) एकही नाही.

Which one of the following two statements is **correct** ?

(a) The Act of 1919 suggested special constituencies for Muslims.

(b) Inclusion of non-official members in the Viceroy's council was suggested by the Act of 1861.

Answer options :

(1) Only (a) (2) Only (b) (3) Both (4) Neither

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

3. भारतीय राष्ट्रीय सभेबाबत 'प्रजेसाठी राजा असतो, राजासाठी प्रजा नसते'. असे विधान कोणी केले होते ?

(1) म.गो. रानडे
(2) गोपाळ कृष्ण गोखले
(3) फिरोझ शहा मेहता
(4) दादाभाई नौरोजी

With reference to the Indian National Congress who said, "Kings are made for the people, not people for their Kings ?"

(1) M.G. Ranade
(2) G.K. Gokhale
(3) Firoz Shaha Mehta
(4) Dadabhai Nauroji

---

4. भोपाळच्या नबाबांना भारताच्या स्वातंत्र्याच्या विधेयकाच्या आराखड्यावर नजर टाकण्यास सांगितले गेले कारण ________.

(1) ते कायदे जाणत होते.
(2) ते ब्रिटिशांचे सल्लागार होते.
(3) ते चेंबर ऑफ प्रिन्सेसचे प्रमुख होते.
(4) ते भारतीयांचे सल्लागार होते.

The Nawab of Bhopal was asked to have a look on the outline of the Indian Independence Bill because ________.

(1) He knew law.
(2) He was the advisor of the British.
(3) He was the Chancellor of the Chamber of Princes.
(4) He was the advisor of the Indians.

---

5. पुण्याच्या सार्वजनिक सभेने मांडलेल्या स्वागत समारंभाचा प्रस्ताव स्विकारण्यास ________ यांनी नकार दिला.

(1) लॉर्ड रिपन
(2) सर जेम्स फर्ग्युसन
(3) लॉर्ड मेकॉले
(4) सर रिचर्ड टेंपल

________ refused to accept the welcome address proposed by the Sarvajanik Sabha of Pune.

(1) Lord Ripon
(2) Sir James Fergusson
(3) Lord Mecaulay
(4) Sir Richard Temple

---

6. मुंबई मध्ये सफाई कामगार व मेहतर यांच्या करीता सहकारी संस्थांची स्थापना कोणी केली ?

(1) बी.आर. आंबेडकर (2) बाळ गंगाधर टिळक

(3) महात्मा ज्योतिबा फुले (4) ठक्कर बाप्पा

Who set up the cooperative societies for sweepers and scavengers in Bombay ?

(1) B.R. Ambedkar (2) Bal Gangadhar Tilak

(3) Mahatma Jyotiba Phule (4) Thakkar Bappa

---

7. खालीलपैकी कोणत्या सुधारकाने/सुधारकांनी विधवेशी/विधवांशी विवाह केला/केले ?

(a) विष्णुशास्त्री पंडित (b) महात्मा ज्योतिबा फुले

(c) महादेव गोविंद रानडे (d) धोंडो केशव कर्वे

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (b) (2) (d) (3) (b) (4) (a) आणि (d)

Which of the following social reformers married widows ?

(a) Vishnu Shastri Pandit (b) Mahatma Jyotiba Phule

(c) Mahadeo Govind Ranade (d) Dhondo Keshav Karve

Answer options :

(1) (a) and (b) (2) (d) (3) (b) (4) (a) and (d)

---

8. पुढील दोन पैकी कोणते विधान **योग्य** आहे ?

(a) अलिप्तता चळवळीची सदस्य संख्या गेल्या पाच दशकात चौपट झाली.

(b) चळवळीची प्रथम शिखर परिषद बांडूंग येथे झाली.

पर्यायी उत्तरे :

(1) केवळ (a) (2) केवळ (b) (3) दोन्ही (4) एकही नाही

Which one of the following two statements is **correct** ?

(a) The Non-Aligned Movement has grown four fold in terms of membership in the last five decades.

(b) The first Summit conference of the movement was held at Bandung.

Answer options :

(1) Only (a) (2) Only (b) (3) Both (4) Neither

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

9. खालील स्थाने वार्षिक पर्जन्याच्या उतरत्या क्रमानुसार लावा.

(a) सिरोंचा (b) बीड (c) वर्धा (d) बारामती

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b), (c), (d) (2) (a), (d), (b), (c)

(3) (a), (c), (b), (d) (4) (a), (b), (d), (c)

Arrange the following places in decreasing order of annual rainfall.

(a) Sironcha (b) Beed (c) Wardha (d) Baramati

Answer options :

(1) (a), (b), (c), (d) (2) (a), (d), (b), (c)

(3) (a), (c), (b), (d) (4) (a), (b), (d), (c)

---

10. उल्फा संघटनेचे घोषवाक्य कोणते आहे ?

(1) एकता (2) एकता आणि लोकशाही

(3) क्रांती आणि लोकशाही (4) एकता, क्रांती आणि लोकशाही

What is the motto of ULFA ?

(1) Unity (2) Unity and Democracy

(3) Revolution and Democracy (4) Unity, Revolution and Democracy

---

11. पुढील दोन पैकी कोणते विधान **योग्य** आहे ?

(a) ब्रिटिश भारत सरकारने छापलेल्या मेमोरँडम प्रमाणे भारतीय राज्ये 301 होती.

(b) सर वॉर्नर ली ह्यांनी त्यांच्या नेटिव्ह स्टेटस् ऑफ इंडिया पुस्तकात ती 393 धरली.

पर्यायी उत्तरे :

(1) केवळ (a) (2) केवळ (b) (3) दोन्ही (4) एकही नाही.

Which one of the following two statements is **correct** ?

(a) The Memorandum on Indian States published by the Government of British India put the number of Indian states at 301.

(b) Sir Warner Lees in his book Native States of India puts it at 393.

Answer options :

(1) Only (a) (2) Only (b) (3) Both (4) Neither

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

12. पूर्व व पश्चिम पाकिस्तान दरम्यानच्या 1971 मधील युद्धाला कारणीभूत ठरलेल्या खालील घटनांचा कालानुक्रम लावा.

(a) सविनय कायदेभंगाची सुरुवात.

(b) अवामी लीग पक्षाने पूर्व पाकिस्तानमध्ये बहुमत प्रस्थापित केले.

(c) पाकिस्तानच्या अध्यक्षांनी पूर्व पाकिस्तानविरुद्ध लष्करी मोहीम उघडली.

(d) उर्दू ही एकमेव शासकीय भाषा बनविण्यात आली.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (d), (b), (a), (c) (2) (a), (b), (d), (c)

(3) (b), (a), (d), (c) (4) (b), (d), (a), (c)

Arrange the following events that led to the war between East and West Pakistan in 1971 in their chronological order.

(a) Launching of Civil Disobedience Movement.

(b) Awami League Party established its majority in East Pakistan.

(c) Launching of military campaign against East Pakistan by the President of Pakistan.

(d) Urdu was declared as the only official language.

Answer options :

(1) (d), (b), (a), (c) (2) (a), (b), (d), (c)

(3) (b), (a), (d), (c) (4) (b), (d), (a), (c)

---

13. खालीलपैकी कोणते ग्रंथ लो. टिळकांनी लिहिले ?

(a) द आर्क्टिक होम इन द वेदाज् (b) वेदिक क्रोनॉलॉजी अँड अदर अेसेज

(c) सिक्रेटस् ऑफ द वेदाज् (d) द ओरायन

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b), (c), (d) (2) (a), (b)

(3) (a), (b), (c) (4) (a), (b), (d)

Which of the following books did Lokmanya Tilak write ?

(a) The Arctic Home in the Vedas (b) Vedic Chronology and Other Essays

(c) Secrets of the Vedas (d) The Orion

Answer options :

(1) (a), (b), (c), (d) (2) (a), (b)

(3) (a), (b), (c) (4) (a), (b), (d)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

14. 'मिठावरील कर म्हणजे लुट व शुद्ध जुलूम आहे'. हे विधान आपल्या पुस्तकात कोणी लिहिले ?

(1) रॅम्से मॅकडोनाल्ड (2) लॉर्ड आयर्विन

(3) महात्मा गांधी (4) सरोजिनी नायडू

'The tax on salt is a plunder and clear-cut injustice'. Who wrote this statement in his book ?

(1) Ramsay Mac Donald (2) Lord Irwin

(3) Mahatma Gandhi (4) Sarojini Naidu

---

15. रोमेश चंद्र दत्त बाबत पुढीलपैकी कोणते विधान **चुकीचे** आहे ?

(a) ते आय.सी.एस. अधिकारी होते.

(b) ते प्रथम भारतीय विभागीय आयुक्त होते.

(c) ते बडोदा राज्यात मंत्री होते.

(d) ते आर्थिक संशोधनात अत्युत्कृष्ट होते.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (b) (2) (c) (3) (d) (4) कोणतेही नाही

Which one of the following statements is **incorrect** about Romesh Chandra Dutta ?

(a) He was an ICS officer.

(b) He was the First Indian Regional Commissioner.

(c) He was a Minister in the Baroda State.

(d) He was an outstanding figure in economic investigation.

Answer options :

(1) (a) and (b) (2) (c) (3) (d) (4) None

---

16. हिंदु महासभेच्या व्यासपिठावरून अस्पृश्यता निर्मुलनासाठी प्रचार कोण करीत असे ?

(1) लाला लजपतराय व पं. मदन मोहन मालवीय.

(2) महात्मा गांधी व पं. जवाहरलाल नेहरु

(3) लो. टिळक व न.चि. केळकर

(4) वि.रा. शिंदे व डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर

Who used to propagate eradication of untouchability from the platform of the Hindu Mahasabha ?

(1) Lala Lajpat Rai and Pt. Madan Mohan Malviya

(2) Mahatma Gandhi and Pt. Jawaharalal Nehru

(3) Lokmanya Tilak and N.C. Kelkar

(4) V.R. Shinde and Dr. Babasaheb Ambedkar

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

17. पुढील दोन पैकी कोणते विधान **योग्य** आहे ?

(a) सन 1824 मध्ये कित्तूरच्या स्वातंत्र्यासाठी व पुनर्स्थापनेसाठी मधुकर शाह ह्याने बंड केले.

(b) सन 1842 मध्ये सागर च्या सिव्हील कोर्टाच्या आदेशाविरुद्ध रॉयप्पा याने बंड केले.

पर्यायी उत्तरे :

(1) केवळ (a) (2) केवळ (b) (3) दोन्ही (4) एकही नाही.

Which one of the following two statements is **correct** ?

(a) Madhukar Shah revolted in 1824 for the restoration of independence of Kittur.

(b) Royappa revolted in 1842 against the decree of the Civil Court of Sagar.

Answer options :

(1) Only (a) (2) Only (b) (3) Both (4) Neither

---

18. जोड्या जुळवा :

(a)	किरणोत्सव	(i)	फेब्रुवारी
(b)	घारापुरी उत्सव	(ii)	नोव्हेंबर, जानेवारी, फेब्रुवारी
(c)	काळाघोडा उत्सव	(iii)	डिसेंबर
(d)	वेरूळ उत्सव	(iv)	नोव्हेंबर - जानेवारी

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	**(b)**	**(c)**	**(d)**
(1)	(ii)	(i)	(iv)	(iii)
(2)	(iv)	(iii)	(i)	(ii)
(3)	(iii)	(iv)	(ii)	(i)
(4)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)

Match the following :

(a)	Kirnotsav	(i)	February
(b)	Gharapuri Festival	(ii)	November, January, February
(c)	Kalaghoda Festival	(iii)	December
(d)	Verul Festival	(iv)	November - January

Answer options :

	(a)	**(b)**	**(c)**	**(d)**
(1)	(ii)	(i)	(iv)	(iii)
(2)	(iv)	(iii)	(i)	(ii)
(3)	(iii)	(iv)	(ii)	(i)
(4)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

19. 'मुस्लीम हे हिंदुस्तानचे नागरिक असून त्यांनी हिंदुस्तानाशी निष्ठा राखली पाहिजे'. असे देवबंद चळवळी दरम्यान कोणत्या विद्वानाने म्हंटले ?

(1) मोहम्मद कासीम नानौतवी (2) रशीद अहमद गंगोही
(3) शिबली निमानी (4) मिर्झा गुलाम अहमद

'Muslims are the citizens of Hindustan and they should be loyal to Hindustan'. Name the Scholar who said this during the Devband movement.

(1) Mohammad Kasim Nanautavi (2) Rasid Ahmad Gangohi
(3) Shibali Nimani (4) Mirza Gulam Ahmad

---

20. इंग्रज सैन्याबरोबर झाशीच्या राणीच्या वेषात लढतांना कोणते दाम्पत्य मारले गेले ?

(1) सुंदर व सुंदरी (2) काशी व पुरनचंद
(3) झलकारी व पुरचंद (4) झलकारी व सुंदर

During the fight with the British soldiers which couple dressed in the attire of the Queen of Jhansi got killed ?

(1) Sundar and Sundari (2) Kashi and Puranchand
(3) Jhalkari and Purchand (4) Jhalkari and Sundar

---

21. कुटुंबनियोजनासाठी संततिनियमनाच्या साधनांचा वापर करण्याचा प्रचार खालीलपैकी कोणी प्रथम केला ?

(1) धोंडो केशव कर्वे (2) रघुनाथ धोंडो कर्वे
(3) डॉ. भाऊ दाजी लाड (4) डॉ. कोटणीस

Who was the first from amongst the following to advocate, the use of contraceptives for family planning ?

(1) Dhondo Keshav Karve (2) Raghunath Dhondo Karve
(3) Dr. Bhau Daji Lad (4) Dr. Kotnis

---

22. भारताला स्वातंत्र्य मिळाल्यावर लगेचच बडोदा संस्थान _________ मध्ये विलीन करण्यात आले.

(1) कच्छ (2) सौराष्ट्र
(3) मुंबई इलाखा (4) जुनागड

The state of Baroda was integrated in _________ immediately after India became independent.

(1) Kutchh (2) Saurashtra
(3) Bombay Presidency (4) Junagarh

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

23. 1945 मध्ये राष्ट्रीय सभेच्या अध्यक्षांनी 15 सदस्यांचे कॅबिनेट असावे असे सुचविले होते. त्या संबंधातील पुढील दोन पैकी कोणते विधान **योग्य** आहे ?

(a) एकूण पाच हिंदू सदस्य सुचविले होते.

(b) दोन काँग्रेस महिला सदस्य सुचविले होते.

पर्यायी उत्तरे :

(1) केवळ (a) (2) केवळ (b) (3) दोन्ही (4) एकही नाही

In 1945 the Congress President suggested a cabinet of 15 members. Which one of the following two statements about the suggestion is **correct** ?

(a) Five Hindu members in all were suggested.

(b) Two congress women members were suggested.

Answer options :

(1) Only (a) (2) Only (b) (3) Both (4) Neither

---

24. श्री. धनंजय कीर या सुप्रसिद्ध चरित्रकाराने आपल्या एका चरित्रनायकाचे वर्णन खालील शब्दात केले आहे. हा चरित्रनायक कोण ते ओळखा ?

''त्यांनी वृत्तपत्राचे संपादन केले. त्यांनी अर्थशास्त्र आणि समाजशास्त्र, इतिहास आणि राज्यशास्त्र यावर ग्रंथ लिहिले.... ते एका विधी महाविद्यालयाचे प्राचार्य होते..... या लोकनेत्याने सामाजिक, राजकीय व कामगार चळवळींचे नेतृत्व केले....''

(1) वीर सावरकर (2) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर

(3) लोकमान्य टिळक (4) महात्मा गांधी

An eminent biographer Shri Dhananjay Keer has described a hero of one of the biographies he wrote, in the following words. Who is this hero ?

"He edited news paper. He wrote books on economics and sociology, history and politics.... He was Principal of a Law College..... A mass leader, he led social, political and labour movements".

(1) Veer Savarkar (2) Dr. Babasaheb Ambedkar

(3) Lokmanya Tilak (4) Mahatma Gandhi

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

25. खाली दिलेल्या घटना ब्रिटिश ईस्ट इंडिया कंपनीचे शेवटच्या मुगल बादशहाबाबतचे धोरण दर्शवितात. या घटना तार्किक व कालानुक्रमाने लावा.

(a) मानाची वस्त्रे देण्याची बादशहाची प्रथा कंपनीने बंद केली.

(b) गव्हर्नर - जनरलकडून 'विनित सेवक' असा उल्लेख.

(c) लाल किल्ल्यातील निवासस्थान सोडण्याबाबत बादशहावर दबाव.

(d) बादशहाने दरबार भरविण्यावर कंपनीने बंदी आणली.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b), (c), (d) (2) (a), (d), (b), (c)

(3) (b), (a), (d), (c) (4) (b), (d), (a), (c)

The following events reflect the policy of the British East India Company towards the last Mughal Emperor. Arrange them in a logical and chronological sequence.

(a) The company took away from the emperor his privilege of granting the robes of honor.

(b) Was referred to by the Governor-General as the 'Humble Servant'.

(c) Emperor was forced to give up his residence in Red fort.

(d) The company prohibited the Emperor from convening Darbars.

Answer options :

(1) (a), (b), (c), (d) (2) (a), (d), (b), (c)

(3) (b), (a), (d), (c) (4) (b), (d), (a), (c)

26. जागतिक जलवहातुकी संदर्भातील विधाने पहा.

(a) सुएझ कालवा, तांबडा समुद्र व बाल्टीक समुद्र यांना जोडतो.

(b) सुएझ कालव्याची लांबी 160 कि.मी. आहे.

(c) कील कालवा जर्मनीत आहे.

(d) पनामा कालव्यामुळे लंडन आणि न्यूयॉर्क मधील अंतर कमी होते.

वरीलपैकी कोणती विधाने **चुकीची** आहेत ?

(1) (a) आणि (b) विधाने चूक आहेत.

(2) (a) आणि (d) विधाने चूक आहेत.

(3) (a) आणि (b) विधाने बरोबर आहेत.

(4) वरीलपैकी एकही नाही

Observe the statements about the world water transport.

(a) Suez canal connects Red sea and Baltic sea.

(b) The length of Suez canal is 160 k.m.

(c) Kiel canal is in Germany.

(d) The distance between London and New York is reduced due to Panama canal.

Which of the above statements are **incorrect** ?

(1) Statements (a) and (b) are incorrect

(2) Statements (a) and (d) are incorrect

(3) Statements (a) and (b) are correct

(4) None of the above

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

27. महाराष्ट्रातील उर्जेचा वापर केल्या जाणाऱ्या क्षेत्रांचा उतरता क्रम लावा.

(a) औद्योगिक (b) कृषी (c) रेल्वे (d) घरगुती

पर्यायी उत्तरे :

(1) औद्योगिक, कृषी, घरगुती, रेल्वे

(2) औद्योगिक, घरगुती, कृषी, रेल्वे

(3) कृषी, औद्योगिक, रेल्वे, घरगुती

(4) रेल्वे, औद्योगिक, कृषी, घरगुती

Arrange in the descending order of utilization of energy the different areas in Maharashtra.

(a) Industries (b) Agriculture (c) Railway (d) Domestic

Answer options :

(1) Industries, Agriculture, Domestic, Railways

(2) Industries, Domestic, Agriculture, Railways

(3) Agriculture, Industries, Railways, Domestic

(4) Railways, Industries, Agriculture, Domestic

---

28. 2011 च्या जनगणनेनुसार खालील दशलक्षी शहरांचा उतरता क्रम लावा.

(a) कोलकाता

(b) हैदराबाद

(c) अहमदाबाद

(d) बँगलोर

(e) चेन्नई

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b), (c), (d), (e) (2) (a), (e), (b), (c), (d)

(3) (a), (e), (d), (b), (c) (4) (a), (e), (c), (b), (d)

As per the 2011 census, arrange the following million cities in a descending order.

(a) Kolkata

(b) Hyderabad

(c) Ahmedabad

(d) Bangalore

(e) Chennai

Answer options :

(1) (a), (b), (c), (d), (e) (2) (a), (e), (b), (c), (d)

(3) (a), (e), (d), (b), (c) (4) (a), (e), (c), (b), (d)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

29. खालीलपैकी कोणता आफ्रिकन देश भूवेष्टित **नाही** ?

(1) झांबिया (2) झिंमबाब्वे (3) छाड (4) कॅमरून

Which of the following African countries is **not** a landlocked country ?

(1) Zambia (2) Zimbabwe (3) Chad (4) Camroon

---

30. खालीलपैकी कोणती विधाने **सत्य** आहेत ?

(a) वातावरणाच्या तळाशी म्हणजे भूपृष्ठाला लागून असलेल्या भागाला तपांबर असे म्हणतात.

(b) स्थितांबरामधे वाढत्या उंचीनुसार तापमान कमी होण्याची क्रिया पूर्ण थांबते.

(c) तपांबरामध्ये रेडिओ लहरी परावर्तित करण्याची क्षमता असते.

(d) दलांबरामध्ये ओझोन वायुचा थर आढळतो.

पर्यायी उत्तरे :

(1) विधान (a) आणि विधान (b) सत्य आहेत.

(2) विधान (a) आणि विधान (c) सत्य आहेत.

(3) विधान (b) आणि विधान (c) सत्य आहेत.

(4) विधान (c) आणि विधान (d) सत्य आहेत.

Which of the following statements are **true** ?

(a) The atmospheric layer close to the earths surface is known as troposphere.

(b) The process of decrease in temperature with increase in height totally stops in stratosphere.

(c) There is a capacity to reflect radio waves in the troposphere.

(d) The ozone layer is found in ionosphere.

Answer options :

(1) Statement (a) and Statement (b) are true.

(2) Statement (a) and Statement (c) are true.

(3) Statement (b) and Statement (c) are true.

(4) Statement (c) and Statement (d) are true.

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

31. खालीलपैकी कोणत्या बाजारपेठा निझामपूर पठारावर वसलेल्या आहेत ?

(1) निझामपूर, कुसूंबा, नेर, दोंडाइचा

(2) माळेगाव, झोडगा, दोंडाइचा, निझामपूर

(3) निझामपूर, मालेगाव, झोडगा, दोंडाइचा

(4) कुसूंबा, नेर, दोंडाइचा, झोडगा

Which of the following market centers are located on Nizampur plateau ?

(1) Nizampur, Kusumba, Ner, Dondaicha

(2) Malegaon, Zodaga, Dondaicha, Nizampur

(3) Nizampur, Malegaon, Zodaga, Dondaicha

(4) Kusumba, Ner, Dondaicha, Zodaga

---

32. पुढील दोन पैकी कोणते विधान **योग्य** आहे ?

(a) शेळी/बकरी संशोधन संस्था बंगलोर येथे आहे.

(b) कुक्कुटपालन प्रशिक्षण संस्था कर्नाल येथे आहे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) केवळ (a) (2) केवळ (b) (3) दोन्ही (4) एकही नाही

Which one of the following two statements is **correct** ?

(a) Goat Research Institute is located at Bangalore.

(b) Poultry Training Institute is located at Karnal.

Answer options :

(1) Only (a) (2) Only (b) (3) Both (4) Neither

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

33. खालील विधानांचा अभ्यास करा.

(a) येलदरी जलविद्युत प्रकल्प पुर्णा नदीवर आहे.

(b) हा जलविद्युत प्रकल्प परभणी जिल्ह्यात आहे.

(c) या जलविद्युत प्रकल्पातून 50 मेगावॅट विजनिर्मिती केली जाते.

वरीलपैकी कोणती विधाने **योग्य** आहेत ?

(1) विधाने (a) आणि (b)
(2) विधाने (b) आणि (c)
(3) विधाने (a) आणि (c)
(4) विधाने (a), (b) आणि (c)

Study the following statements.

(a) Yeldari hydel power project is on river Purna.

(b) This hydel power project is in Parbhani district.

(c) The hydel power project generates 50 Mega watt electricity.

Which of the above statements are **true** ?

(1) statements (a) and (b)
(2) statements (b) and (c)
(3) statements (a) and (c)
(4) statements (a), (b) and (c)

---

34. संथाल व गोंड यांच्या नंतर भिल्ल हा वन्य जमातीतील तिसरा मोठा लोकसमूह आहे. देशात भिल्लांचे एकत्रीकरण कोणत्या चार राज्यात झालेले आहे ?

(1) राजस्थान, पंजाब, मध्य प्रदेश, महाराष्ट्र

(2) महाराष्ट्र, आंध्र प्रदेश, राजस्थान, गुजरात

(3) गुजरात, राजस्थान, महाराष्ट्र, मध्य प्रदेश

(4) मध्य प्रदेश, झारखंड, राजस्थान, गुजरात

Bhill is a third largest community group after Santhal and Gond. In which four states the Bhills are concentrated ?

(1) Rajasthan, Punjab, Madhya Pradesh, Maharashtra

(2) Maharashtra, Andhra Pradesh, Rajasthan, Gujarat

(3) Gujarat, Rajasthan, Maharashtra, Madhya Pradesh

(4) Madhya Pradesh, Jharkhand, Rajasthan, Gujarat

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

35. पुढील विधानांपैकी कोणते **योग्य** आहे ?

(a) भारताची प्रथम अणुभट्टी सन 1958 मधे उभारण्यात आली.

(b) ती अमेरीकेच्या सहाय्याने उभारली गेली.

(c) आपली प्रथम अणुभट्टी 'अप्सरा' आहे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (b) (2) (b) आणि (c) (3) (a) आणि (c) (4) (a), (b) आणि (c)

Which of the following statements is **correct** ?

(a) The first atomic reactor in India was erected in 1958.

(b) It was erected with the help of U.S.A.

(c) Apsara was our first Atomic Reactor.

Answer options :

(1) (a) and (b) (2) (b) and (c) (3) (a) and (c) (4) (a), (b) and (c)

---

36. दख्खनच्या पठारावरील भू-गर्भीय हालचालींचे _________ हे पुरावे आहेत.

(1) नदी खोरी (2) लाव्हाचे थर (3) गरम पाण्याचे झरे (4) कळसूबाई

_________ are the evidences of tectonic activities over Deccan plateau area.

(1) River basins (2) Lava flows (3) Hot springs (4) Kalsubai

---

37. सुती कापडाच्या उत्पादनासंबंधी खालील राज्ये उतरत्या क्रमाने लावून **बरोबर** उत्तर निवडा.

(a) गुजरात (b) महाराष्ट्र (c) पंजाब (d) तामिळनाडू

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b), (d), (c) (2) (a), (b), (c), (d)

(3) (b), (a), (c), (d) (4) (b), (a), (d), (c)

In the production of cotton textiles, arrange the following states in a descending order and select the **correct** answer using the following codes.

(a) Gujarat (b) Maharashtra (c) Punjab (d) Tamil Nadu

Answer options :

(1) (a), (b), (d), (c) (2) (a), (b), (c), (d)

(3) (b), (a), (c), (d) (4) (b), (a), (d), (c)

---

38. खालीलपैकी कोणत्या भूकंपात सर्वात जास्त लोक प्राणास मुकले ?

(1) आसाम 1950 (2) भुज 2001

(3) कोयना 1967 (4) अंदमान व निकोबार 2004

In which of the following earthquakes did the highest casualty occur ?

(1) Assam 1950 (2) Bhuj 2001

(3) Koyna 1967 (4) Andaman Nicobar 2004

---

39. उस्पाल्टा खिंड खालीलपैकी कोणत्या पर्वत रांगेचा सलगपणा भंग करते ?

(1) रॉकी (2) अँडिज (3) अॅपालशिय (4) सियारा नेवाडा

Uspallta Pass breaks the continuity of which of the following mountains ?

(1) Rocky (2) Andes (3) Appalachian (4) Siera Nevada

---

40. खालीलपैकी कोणत्या वृक्षाचा उपयोग टॅनीन अम्ल बनवण्यासाठी करतात ?

(1) वड (2) आंबा (3) सागवान (4) हिरडा

Which of the following trees is used to produce tannin acid ?

(1) Banyan (2) Mango (3) Teak (4) Hirda

---

41. समुद्राच्या पाण्याची सरासरी क्षारता 35‰ असते. समुद्र पाण्यात सर्वात अधिक भाग सोडियम क्लोरेट चा म्हणजे 77.5% इतका असतो.

पुढीलपैकी कोणते विधान **बरोबर** आहे ?

(a) मृत समुद्राची क्षारता सुमारे 240‰ इतकी असते.

(b) समुद्र पाण्यात सोडियम क्लोरेट नंतर सर्वात अधिक मॅग्नेशियम सल्फेट असते.

पर्यायी उत्तरे :

(1) केवळ (a) योग्य आहे. (2) केवळ (b) योग्य आहे.

(3) दोन्ही (4) एकही नाही

The average salinity of sea water is 35‰. Sodium Chlorate forms 77.5% of the composition of sea water.

Which one of the following two statements is **correct** ?

(a) Dead sea has the salinity of 240‰.

(b) Magnesium sulphate is next to sodium chlorate in the composition of sea water.

Answer options :

(1) Only (a) is correct. (2) Only (b) is correct.

(3) Both are correct. (4) Neither is correct.

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

42. कॅनरी थंड पाण्याचा समुद्र प्रवाह खालीलपैकी कोणत्या महासागरात आढळतो ?

(1) उत्तर पॅसीफिक (2) दक्षिण पॅसीफिक

(3) उत्तर अ‍ॅटलांटिक (4) दक्षिण अ‍ॅटलांटिक

Canaries cold ocean water current is found in which of the following oceans ?

(1) North Pacific (2) South Pacific

(3) North Atlantic (4) South Atlantic

---

43. पुढील दोन पैकी कोणते विधान **अयोग्य** आहे ?

(a) जमीन लगतच्या समुद्रापेक्षा लवकर गरम होते.

(b) वरील कारणामुळे जमीनी वारे निर्माण होतात.

पर्यायी उत्तरे :

(1) केवळ (a) अयोग्य आहे. (2) केवळ (b) अयोग्य आहे.

(3) दोन्ही अयोग्य. (4) एकही अयोग्य नाही.

Which one of the following two statements is **incorrect** ?

(a) Land is heated quicker than the adjacent sea.

(b) As a result of the above land breeze is caused.

Answer options :

(1) Only (a) is incorrect. (2) Only (b) is incorrect.

(3) Both are incorrect. (4) Neither is incorrect.

---

44. सेलम, कृष्णा, टेकूरपेटा, राजापुरी ही नावे महाराष्ट्रात घेण्यात येणाऱ्या कोणत्या पिकाच्या जातीची आहेत ?

(1) हळद (2) ऊस (3) भूईमूग (4) तीळ

Salem, Krishna, Tekurpeta, Rajapuri are the names of which of the following crops cultivated in Maharashtra ?

(1) Turmeric (2) Sugarcane (3) Groundnut (4) Linseed

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

45. आफ्रिका खंडात पिग्मी लोकांची वस्ती केवळ _________ आणि _________ अक्षवृत्तादरम्यान आढळते.

(1) 0 ते 5 उत्तर आणि दक्षिण अक्षवृत्त

(2) 0 ते 10 उत्तर आणि दक्षिण अक्षवृत्त

(3) 0 ते 20 उत्तर आणि दक्षिण अक्षवृत्त

(4) 0 ते 30 उत्तर आणि दक्षिण अक्षवृत्त

The settlements of Pygmy people are restricted in between _________ and _________ latitudes in the continent Africa.

(1) 0 to 5 North and South latitudes

(2) 0 to 10 North and South latitudes

(3) 0 to 20 North and South latitudes

(4) 0 to 30 North and South latitudes

---

46. खालीलपैकी कोणते बेट प्रवाळ बेट आहे ?

(1) एलिझाबेथ बेट (2) बाहामा बेट

(3) बफिन बेट (4) व्हिक्टोरिया बेट

Which one of the following islands is a coral island ?

(1) Elizabeth Island (2) Bahama Island

(3) Baffin Island (4) Victoria Island

---

47. महाराष्ट्रातील खालील जिल्ह्यांपैकी कोणता जिल्हा जालना जिल्ह्याचा लगत शेजारी जिल्हा नाही ?

(1) बुलढाणा (2) बीड (3) परभणी (4) हिंगोली

Which one of the following districts of Maharashtra is not an immediate neighbouring district of Jalna district ?

(1) Buldhana (2) Beed (3) Parbhani (4) Hingoli

---

48. भारताच्या आर्थिक विकासाच्या 'महालनोबिस' डावपेचाचे खालीलपैकी कोणते उद्दिष्ट **नव्हते** ?

(1) दीर्घकालीन वाढीची प्रक्रिया सुरू करण्यासाठी योग्य आधार तयार करणे.

(2) औद्योगिकीकरणाला सर्वाधिक प्राधान्य

(3) भांडवली आणि मूलभूत वस्तूंवर भर

(4) भारतीय उद्योगधंद्यांची स्पर्धात्मकता वाढवण्यासाठी निर्यातीस प्रवर्तन.

Which one of the following was **not** an objective of the Mahalanobis strategy of India's economic development ?

(1) Developing sound base for initiating the process of long-term growth.

(2) High priority to industrialisation.

(3) Emphasis on capital and basic goods.

(4) Export promotion for increasing competitiveness of Indian industries.

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

49. महाराष्ट्रातील उष्ण कटिबंधीय सदाहरित पर्वतीय जंगलांची उंची व घनता खूपच मर्यादित आहे कारण ________.

(a) जमीनीचा तीव्र उतार व जांभी मृदा

(b) दीर्घकाळ असणारा कोरडा ऋतू

(c) समुद्रसपाटीपासून असणारे उंच स्थान

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) फक्त (2) (a) आणि (b) (3) (b) आणि (c) (4) (a), (b) आणि (c)

The height and density of tropical evergreen mountain forest is limited in Maharashtra because of ________ .

(a) Steep slope of the land and laterite soil

(b) Long dry season

(c) Its location at higher altitude

Answer options :

(1) (a) only (2) (a) and (b) (3) (b) and (c) (4) (a), (b) and (c)

---

50. पुढील दोन विधानांपैकी कोणते **योग्य** आहे ?

(a) अमॅझॉन घनफळात/आकारमानात/व्यापात जगाची सर्वात मोठी नदी आहे.

(b) अमॅझॉन नदी खोऱ्याच्या आकारमानातही जगाची सर्वात मोठी नदी आहे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) केवळ (a) (2) केवळ (b) (3) दोन्ही (4) एकही नाही.

Which one of the following two statements is **correct** ?

(a) Amazon is the largest river of the world in terms of volume.

(b) Amazon is the largest river of the world in terms of area of drainage.

Answer options :

(1) Only (a) (2) Only (b) (3) Both (4) Neither

---

51. कॉलेजियम व्यवस्था समाप्त करणारे संविधान संशोधन विधेयक 2014 लोकसभा व राज्यसभा मधे क्रमशः खालील मताने पारित झाले ?

(1) 335 व 169 (2) 338 व 178

(3) 358 व 169 (4) 368 व 179

To do away with the collegium system, the amendmend bill 2014 was passed by the following votes in Lok Sabha and Rajya Sabha respectively ?

(1) 335 and 169 (2) 338 and 178

(3) 358 and 169 (4) 368 and 179

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

52. पुढील दोन विधानांपैकी कोणते **योग्य** आहे ?

(a) नागरी सेवा दिन सन 2005 पासून साजरा केला जात आहे.

(b) दरवर्षी 23 एप्रिल हा दिवस 'नागरी सेवा दिन' म्हणून साजरा केला जातो.

पर्यायी उत्तरे :

(1) केवळ (a) (2) केवळ (b) (3) दोन्हीही (4) एकही नाही

Which one of the following two statements is **correct** ?

(a) Civil Services Day is being celebrated since 2005.

(b) 23rd April is celebrated as a Civil Services Day.

Answer options :

(1) Only (a) (2) Only (b) (3) Both (4) Neither

---

53. कोणत्या पंतप्रधानाच्या कार्यकाळात महिला आरक्षणासंबंधीचे विधेयक प्रथम संसदेत सादर करण्यात आले ?

(1) इंद्रकुमार गुजराल (2) एच.डी. देवेगौडा

(3) राजीव गांधी (4) अटलबिहारी वाजपेयी

During the tenure of which Prime Minister, the Women's Reservation bill was introduced in the Parliament for the first time ?

(1) Indrakumar Gujral (2) H.D. Deve Gowda

(3) Rajiv Gandhi (4) Atalbihari Vajpayee

---

54. अलिकडेच ________ , ________ आणि ________ या नगरपालिकांचे महानगरपालिकेत रूपांतर करण्यात आले.

(a) लातुर (b) परभणी (c) चंद्रपुर (d) वाशिम

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त (a), (b), (c) (2) फक्त (a), (b), (d)

(3) फक्त (a), (c), (d) (4) फक्त (b), (c), (d)

Recently ________ , ________ and ________ Nagarpalikas transformed into Mahanagar palikas.

(a) Latur (b) Parbhani (c) Chandrapur (d) Washim

Answer options :

(1) Only (a), (b), (c) (2) Only (a), (b), (d)

(3) Only (a), (c), (d) (4) Only (b), (c), (d)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

55. ________ समितीच्या शिफारशीवरून अनुच्छेद 371(2) अन्वये महाराष्ट्र व गुजरात राज्यांसाठी विशेष तरतूदी करण्यात आल्या आहेत.

(1) जे.पी.व्ही. समिती (2) संयुक्त महाराष्ट्र समिती

(3) महागुजरात जनता परिषद (4) गोविंद वल्लभ पंत समिती

Special provisions with respect to the states of Maharashtra and Gujarat in Article 371(2) are made on the recommendations of ________ committee.

(1) J.P.V Committee (2) Sanyukta Maharashtra Samiti

(3) Maha Gujarat Janata Parishad (4) Govind Vallabh Pant Samiti

---

56. केंव्हा केंव्हा राष्ट्रीय आणीबाणी नव्याने घोषित केली गेली ?

(a) भारत चीन युद्ध आरंभ 1962.

(b) भारत पाकिस्तान युद्ध आरंभ 1965.

(c) भारत बांग्लादेश संघर्ष 1971.

(d) अंतर्गत सुरक्षेच्या निमित्ताने 1975.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b) व (c) (2) (b), (c) व (d)

(3) (a), (c) व (d) (4) (a), (b), (c) व (d)

On which occasions the National Emergency was newly imposed ?

(a) Outbreak of Indo - China War in 1962.

(b) Outbreak of Indo - Pak War is 1965.

(c) Outbreak of Indo - Bangla conflict 1971.

(d) For internal security reason in 1975.

Answer options :

(1) (a), (b) and (c) (2) (b), (c) and (d)

(3) (a), (c) and (d) (4) (a), (b), (c) and (d)

---

57. पुढील दोन विधानांपैकी कोणते **योग्य** आहे ?

(a) 61 व्या घटनादुरुस्तीने मतदाराचे वय 21 वरून 18 करण्यात आले आहे.

(b) 73 व्या घटनादुरुस्तीने पंचायत मध्ये महिलांकरिता 30% आरक्षण दिले गेले.

पर्यायी उत्तरे :

(1) केवळ (a) योग्य

(2) केवळ (b) योग्य

(3) दोन्ही योग्य

(4) एकही योग्य नाही

Which one of the following two statements is **correct** ?

(a) The 61st amendment reduced the voting age from 21 to 18 years.

(b) The 73rd amendment provided for 30% reservation for women in panchayats.

Answer options :

(1) Only (a) is correct

(2) Only (b) is correct

(3) Both are correct

(4) Neither is correct

---

58. ________ , ________ आणि ________ मधील उच्च न्यायालये 23 मार्च, 2013 पासून कार्यरत झालीत.

(a) नागालँड (b) त्रिपुरा (c) मणिपुर (d) मेघालय

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त (a), (b), (c) (2) फक्त (a), (b), (d)

(3) फक्त (a), (c), (d) (4) फक्त (b), (c), (d)

The High courts in ________ , ________ and ________ became functional on March, 23, 2013.

(a) Nagaland (b) Tripura (c) Manipur (d) Meghalaya

Answer options :

(1) Only (a), (b), (c) (2) Only (a), (b), (d)

(3) Only (a), (c), (d) (4) Only (b), (c), (d)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

59. खालील विधाने विचारात घ्या :

(a) अधिकृत विरोधी पक्ष व विरोधी पक्ष नेता यांना सर्वप्रथम 1977 मध्ये मान्यता देण्यात आली.

(b) राज्यसभेच्या नेत्याची नेमणूक राज्यसभेच्या अध्यक्षाकडून होते.

(c) लोकसभा व राज्यसभेतील विरोधी पक्ष नेत्यांना कॅबिनेट मंत्र्याचा दर्जा दिला जातो.

वरीलपैकी कोणते/कोणती विधान/विधाने **बरोबर** आहे/आहेत ?

(1) (a) आणि (b) (2) (b) आणि (c) (3) (a) फक्त (4) (c) फक्त

Consider the following statements :

(a) The Opposition Party and the Leader of Opposition were so recognised for the first time in 1977.

(b) Leader of the House in the Rajya Sabha is appointed by the Chairman of Rajya Sabha.

(c) The Leaders of Opposition in the Lok Sabha and Rajya Sabha are extended official status of a cabinet minister.

Which of the above statement/statements is/are **correct** ?

(1) (a) and (b) (2) (b) and (c) (3) (a) only (4) (c) only

---

60. भारताच्या राष्ट्रपतीच्या स्थानाबाबतची मते आणि त्यांची उगमस्थाने यांची जुळणी करा :

(a)	राज्याचा प्रमुख, परंतु कार्यकारिणीचा प्रमुख नाही.	(i)	सर्वोच्च न्यायालय, राम जावया वि. पंजाब राज्य (1955)
(b)	कार्यकारिणीचा नामधारी आणि घटनात्मक प्रमुख.	(ii)	के.एम. मुन्शी
(c)	नामधारी प्रमुख नाही.	(iii)	एच.एन. पंडीत
(d)	भव्य शुन्याप्रमाणे आहे असे वाटत नाही.	(iv)	डॉ. बी.आर. आंबेडकर

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	**(b)**	**(c)**	**(d)**
(1)	(iv)	(i)	(ii)	(iii)
(2)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(3)	(ii)	(iii)	(iv)	(i)
(4)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)

Match the opinions about the position of President of India with their sources :

(a)	Head of the state, but not of the executive	(i)	Supreme Court, Ram Jawaya Vs. The state of Punjab (1955)
(b)	A formal and Constitutional Head of the executive	(ii)	K.M. Munshi
(c)	Is not a figure - head	(iii)	H.N. Pandit
(d)	Does not look like a magnificent cypher	(iv)	Dr. B. R. Ambedkar

Answer options :

	(a)	**(b)**	**(c)**	**(d)**
(1)	(iv)	(i)	(ii)	(iii)
(2)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(3)	(ii)	(iii)	(iv)	(i)
(4)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)

---

61. पुढील दोन विधानांपैकी कोणते **योग्य** आहे ?

(a) टी.एन. सेशन भारताचे मुख्य निवडणूक आयुक्त 1986-1990 च्या काळात होते.

(b) व्ही.एस.संम्पथ पूर्वी एस.वाय. कुरेशी भारताचे मुख्य निवडणूक आयुक्त होते.

पर्यायी उत्तरे :

(1) केवळ (a) (2) केवळ (b) (3) दोन्हीही (4) एकही नाही

Which one of the following two statements is **correct** ?

(a) T.N. Seshan was the Chief Election Commissioner from 1986-1990.

(b) S.Y. Quraishi preceded V.S. Sampath in being the Chief Election Commissioner.

Answer options :

(1) Only (a) (2) Only (b) (3) Both (4) Neither

---

62. पुढील दोन विधानांपैकी कोणते **योग्य** आहे ?

(a) 42 व्या घटनादुरुस्तीने संपत्तिचा अधिकार मूलभूत हक्क राहिलेला नाही.

(b) संपत्तिचा अधिकार आता कायदेशीर हक्क झाला आहे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) केवळ (a) (2) केवळ (b) (3) दोन्ही (4) एकही नाही

Which one of the following two statements is **correct** ?

(a) The 42nd amendment has delisted property right from the fundamental rights.

(b) Since its delisting it has become a legal right.

Answer options :

(1) Only (a) (2) Only (b) (3) Both (4) Neither

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

63. भारतीय संघराज्याची वर्णने आणि वर्णनकर्ते विद्वान यांची जुळणी करा.

(a)	सहकारी	(i)	सी.एच. अलेक्झांड्रोविच
(b)	सौदेबाजीचे	(ii)	के.व्ही. राव
(c)	केंद्रीकरण झालेले	(iii)	डब्लू.एच. मॉरिस-जोन्स
(d)	अर्ध	(iv)	ग्रॅनव्हिले ऑस्टिन

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	**(b)**	**(c)**	**(d)**
(1)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(2)	(ii)	(i)	(iii)	(iv)
(3)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)
(4)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)

Match the descriptions of Indian Federation with scholars who described it.

(a)	Co-operative	(i)	C.H. Alexandrowicz
(b)	Bargaining	(ii)	K.V. Rao
(c)	Centralised	(iii)	W.H. Morris-Jones
(d)	Quasi	(iv)	Granville Austin

Answer options :

	(a)	**(b)**	**(c)**	**(d)**
(1)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(2)	(ii)	(i)	(iii)	(iv)
(3)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)
(4)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)

---

64. राज्यपालपदाबाबत 'सरकारिया आयोगाने' खालीलपैकी कोणत्या सूचनेची शिफारस केली नव्हती ?

(1) राज्यपालपद रद्द केले जाऊ नये.

(2) राज्यपालांची निवड घटकराज्यांनी दिलेल्या नामसूचीतून केली जाऊ नये.

(3) कार्यरत राजकारणी राज्यपाल म्हणून नेमले जाऊ शकतील.

(4) जर घटकराज्यात आणि केंद्रपातळीवर भिन्न राजकीय पक्ष सत्तेवर असतील, तर राज्यपाल केंद्रातील सत्ताधिश पक्षाचा असू नये.

Which of the following suggestions regarding Governor's office was not recommended by the 'Sarkaria Commission' ?

(1) Governor's office should not be abolished.

(2) Governors not to be selected out of the panel of names given by the states.

(3) Active politicians can be appointed as Governors.

(4) Where a state and the centre were ruled by different political parties, the Governor should not belong to the ruling party at the centre.

---

65. खालील जोड्या जुळवा :

(a)	राजस्थानात पंचायती राज्याची स्थापना	(i)	2 ऑक्टोबर, 1953
(b)	राष्ट्रीय विस्तार सेवा सुरू	(ii)	24 नोव्हेंबर, 1957
(c)	बलवंतराय मेहता समितीचा अहवाल सादर	(iii)	2 ऑक्टोबर, 1952
(d)	समूह विकास कार्यक्रम सुरू	(iv)	2 नोव्हेंबर, 1959

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	**(b)**	**(c)**	**(d)**
(1)	(iv)	(i)	(ii)	(iii)
(2)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(3)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)
(4)	(ii)	(iii)	(iv)	(i)

Match the following :

(a)	Rajastan establishes Panchayati Raj	(i)	2nd October, 1953
(b)	National Extension Service launched	(ii)	24th November, 1957
(c)	Balwant Rai Mehta Committee submits the Report	(iii)	2nd October, 1952
(d)	Community Development Programme launched	(iv)	2nd November, 1959

Answer options :

	(a)	**(b)**	**(c)**	**(d)**
(1)	(iv)	(i)	(ii)	(iii)
(2)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(3)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)
(4)	(ii)	(iii)	(iv)	(i)

66. पुढील दोन विधानांपैकी कोणते **अयोग्य** आहे ?

(a) स्मॉल कॉज कोर्टाचा निर्णय पुनर्निर्णयासाठी उच्च न्यायालयात नेल्या जाऊ शकत नाही.

(b) कनिष्ठ न्यायालयाने दिलेली मृत्यूदंडाची शिक्षा पुनर्निर्णयासाठी उच्च न्यायालयात पाठवावीच लागते त्याशिवाय अशी शिक्षा दिली जाऊ शकत नाही.

पर्यायी उत्तरे :

(1) केवळ (a) (2) केवळ (b) (3) दोन्हीही (4) एकही नाही

Which one of the following two statements is **incorrect** ?

(a) A decision of the Small Causes Court cannot be appealed against in the High Court.

(b) A death sentence passed by a lower court has to be confirmed by the High Court otherwise it cannot be effected.

Answer options :

(1) Only (a) (2) Only (b) (3) Both (4) Neither

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

67. उत्तर-पूर्व परिषदेबाबत खालीलपैकी कोणते विधान **बरोबर नाही** ?

(1) 1971 मधील भारताच्या उत्तर-पूर्व विभागाच्या पुनर्रचनेच्या अनुरोधाने तीची निर्मिती करण्यात आली.

(2) 8 ऑगस्ट, 1972 रोजी तीची निर्मिती करण्यात आली.

(3) 2002 मध्ये परिषदेत सिक्कीमचा समावेश करण्यात आला.

(4) सद्य काळात परिषदेमध्ये सात सभासद - घटकराज्ये आहेत.

Which one of the following statements is **not correct** about the North-Eastern Council ?

(1) It was created in pursuance of reorganisation of the North-East region of India of 1971.

(2) It was created on 8th August, 1972.

(3) Sikkim was included in 2002 in the council.

(4) At present there are seven member - states in the council.

---

68. लोकसभेच्या विसर्जनाचे परिणाम :

(a) लोकसभेमध्ये प्रलंबित असलेली सर्व विधेयके रद्द होतात.

(b) लोकसभेने मंजूर केलेली परंतु राज्यसभेत अनिर्णित अवस्थेत प्रलंबित असलेली विधेयके रद्द होतात.

(c) राष्ट्रपतीने पुनर्विचारासाठी परत पाठविलेली विधेयके रद्द होतात.

(d) प्रलंबित आश्वासने रद्द होत नाहीत आणि ते नवीन लोकसभेच्या शासकीय आश्वासन समितीद्वारे विचाराधीन राहतात.

वरीलपैकी कोणती विधाने **बरोबर** आहेत ?

(1) (a) आणि (b)

(2) (a), (b) आणि (c)

(3) (b), (c) आणि (d)

(4) (a), (b) आणि (d)

Effects of Dissolution of Lok Sabha :

(a) All Bills pending in the Lok Sabha, lapse.

(b) Bills passed by the Lok Sabha, but which have not been disposed of and are pending in the Rajya Sabha, lapse.

(c) Bills returned by the President for reconsideration, lapse.

(d) Pending assurances do not lapse and are considered by the committee on Government Assurances of the New Lok Sabha.

Which of the statements given above are **correct** ?

(1) (a) and (b)

(2) (a), (b) and (c)

(3) (b), (c) and (d)

(4) (a), (b) and (d)

---

69. राज्यघटनेच्या अनुच्छेद 311 अन्वये ________ सुरक्षा प्रदान करण्यात आली आहे.

(1) उच्च न्यायालयांच्या न्यायाधीशांना संसदेच्या लहरीपणाने हटविण्यापासून.

(2) नागरी सेवकांना लहरीपणाने त्यांच्या पदावरून हटविण्यापासून.

(3) लष्करी अधिकाऱ्यांना लहरीपणाने कोर्ट मार्शल पासून.

(4) नागरी सेवक त्याचप्रमाणे लष्करी अधिकाऱ्यांना त्यांच्या पदावरून लहरीपणाने हटविण्यापासून.

Article 311 of the constitution provides safeguard to :

(1) Judges of High Court against arbitrary removal by the Parliament.

(2) Civil servants against arbitrary removal from their post.

(3) Military officials from arbitrary court martial.

(4) Civil servants as well as military officials from the arbitrary removal from the post.

---

70. 'सर्वात टीकात्मक भाग' म्हणजे संविधानाचा भाग III, असा कोणी उल्लेख केला आहे?

(1) पंडीत जवाहरलाल नेहरू (2) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर

(3) डॉ. राजेन्द्र प्रसाद (4) सरदार वल्लभभाई पटेल

Who described Part III as "the most criticized part" of the Constitution ?

(1) Pandit Jawaharlal Nehru (2) Dr. Babasaheb Ambedkar

(3) Dr. Rajendra Prasad (4) Sardar Vallabhbhai Patel

---

71. भारत एक गणराज्य आहे, याचा अर्थ :

(1) देशामध्ये लोकशाही शासन व्यवस्था आहे.

(2) राष्ट्रप्रमुख एक निश्चित कालावधीसाठी निवडून येतो.

(3) राज्याची अंतिम सत्ता संसदेमध्ये समाविष्ट असते.

(4) वरीलपैकी सर्व.

India is a Republic, which implies :

(1) The country possesses a democratic system of government.

(2) The head of the state is elected for a fixed term.

(3) The final authority in the country rests with the parliament.

(4) All of the above.

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

72. भारतामध्ये 73 व्या घटनादुरुस्तीची अंमलबजावणी करणारे प्रथम राज्य कोणते ?

(1) महाराष्ट्र (2) राजस्थान

(3) गुजरात (4) वरीलपैकी एकही नाही

Which is the first state, to implement the 73rd constitutional Amendment in India ?

(1) Maharashtra (2) Rajasthan

(3) Gujarat (4) None of the above

---

73. महाराष्ट्र राज्यात 'नगर पंचायती' ची स्थापना करण्याबाबतच्या अटींचा विचार करा.

(a) संबंधित क्षेत्राची लोकसंख्या 10,000 ते 25,000 दरम्यान असणे.

(b) बिगर कृषी व्यावसायिकांची संख्या 75% पेक्षा कमी नसणे.

(c) जवळच्या महापालिकेपासून किंवा 'अ' वर्ग नगरपरिषदेपासून ते क्षेत्र कमीत कमी 50 किलो मीटर अंतरापुढे असणे.

(d) राज्यपालाकडून तशी घोषणा होणे अत्यावश्यक.

वर दिलेल्यापैकी कोणती विधाने **बरोबर** आहेत ?

(1) केवळ (a) व (d) (2) केवळ (b) आणि (c)

(3) केवळ (c) आणि (d) (4) सर्व

Consider the criteria about the establishment of 'Nagar Panchayat' in Maharashtra state.

(a) Population of the area should be between 10,000 to 25,000.

(b) Not less than 75% of employment in non-agricultural activities.

(c) The area should be minimum 50 km away from the nearest Municipal Corporation or 'A' category Nagar Parishad.

(d) The proclamation to that effect by the Governor is essential.

Which of the statements given above are **correct** ?

(1) (a) and (d) only (2) (b) and (c) only

(3) (c) and (d) only (4) All

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

74. जागतिक बँकेने प्रतिपादन केलेल्या सुशासनाच्या आवश्यक घटकांचा विचार करा :

(a) जनतेकडून राजकीय व्यवस्थेच्या स्वीकाराच्या समावेशासह राजकीय उत्तरदायित्व.

(b) राजकीय सत्ता वापराच्या अधिमान्यतेकरिता सातत्याने निवडणुका.

(c) संघटना स्वातंत्र्य आणि विविध धार्मिक, सामाजिक, आर्थिक, सांस्कृतिक आणि व्यावसायिक गटांचा शासन प्रक्रियेत सहभाग.

वरीलपैकी कोणते विधान/विधाने **बरोबर** आहे/आहेत ?

(1) केवळ (a)
(2) केवळ (a) आणि (b)
(3) केवळ (b) आणि (c)
(4) केवळ (a), (b) आणि (c)

Consider the essential elements of good governance as stated by the World Bank :

(a) Political accountability and acceptability of political system by the people.

(b) Regular elections to legitimise exercise of political power.

(c) Freedom of association and participation by various religious, social, economic, cultural and professional groups in the process of governance.

Which of the statements given above is/are **correct** ?

(1) (a) only
(2) (a) and (b) only
(3) (b) and (c) only
(4) (a), (b) and (c) only

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

75. जिल्हापरिषदांचे अधिकार व कामे आणि जिल्हापरिषदांची घटकराज्ये यांच्या जोड्या लावा.

(a)	पंचायती राज्य स्तरांत सर्वात प्रबळ असून नियोजन आणि विकास कामे करते.	(i)	आंध्र प्रदेश
(b)	समन्वयक संस्था असून पंचायत कार्यावर देखरेख करते.	(ii)	गुजरात
(c)	समितीविना असलेल्या विकास गटांमध्ये पंचायत समित्यांची कामे करते.	(iii)	महाराष्ट्र
(d)	ग्रामपंचायतींवर देखरेख करते.	(iv)	कर्नाटक

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	**(b)**	**(c)**	**(d)**
(1)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)
(2)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(3)	(ii)	(i)	(iv)	(iii)
(4)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)

Match the powers and functions of Zilla Parishads with their states.

(a)	Is the strongest of Panchayati Raj tiers, executes the functions as Planning and Development.	(i)	Andhra Pradesh
(b)	Is co-ordinating body, supervises the working of the Panchayat Samiti.	(ii)	Gujarat
(c)	Discharges the functions of Panchayat Samitis in respect of non-samiti blocks.	(iii)	Maharashtra
(d)	Supervises Village Panchayats.	(iv)	Karnataka

Answer options :

	(a)	**(b)**	**(c)**	**(d)**
(1)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)
(2)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(3)	(ii)	(i)	(iv)	(iii)
(4)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)

76. खालीलपैकी कोणता अन्न सुरक्षा पद्धतीचा घटक **नाही** ?

(a) स्वदेशी उत्पादनाला प्रोत्साहन देणे.

(b) धान्य संकलनासाठी न्युनतम आधार किंमत सुविधा पुरविणे.

(c) कृषी मालाच्या निर्यातीला प्रोत्साहन देणे.

(d) सार्वजनिक वितरण पद्धती कार्यान्वीत करणे.

(e) बफर स्टॉक राखणे.

(f) जे व्यापारी तुटवड्याच्यावेळी किमती वाढवतात त्यांच्या विरूद्ध कारवाई करणे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (d) व (e) (2) (e) व (f) (3) (c) फक्त (4) (c), (e) व (f)

Which of the following is **not** a componant of the Food Security System ?

(a) Promoting domestic production.

(b) Providing minimum support prices for procurement.

(c) Promoting export of agricultural commodities.

(d) Operating public distribution system.

(e) Maintaining buffer stocks.

(f) To act against traders who push up prices during shortages.

Answer options :

(1) (d) and (e) (2) (e) and (f) (3) (c) only (4) (c), (e) and (f)

77. महाराष्ट्र शासन महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळाद्वारे (MIDC) खालीलपैकी कोणत्या महत्वाच्या कार्यक्रमाची अंमलबजावणी करीत आहे ?

(a) राज्यात विकास केंद्राची (Growth Centres) स्थापना करणे.

(b) औद्योगिक क्षेत्रात रस्ते व नाली बांधकाम विकास करणे.

(c) राज्यात पंचतारांकीत औद्योगिक वसाहती स्थापन करणे.

(d) औद्योगिक वसाहतीत रस्ते व विद्युत पथदिव्यांची उभारणी करणे.

(e) औद्योगिक वित्तची स्थापना करणे.

(f) लघु उद्योग क्षेत्र स्थापना, सर्व तालुके याखाली आणण्याकरीता.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b), (c), (d) आणि (e) (2) (a), (b), (d), (e) आणि (f)

(3) (a), (b), (c), (d) आणि (f) (4) (a), (c), (d), (e) आणि (f)

Maharashtra Government is implementing the following important programmes through the Maharashtra Industrial Development Corporation (MIDC).

(a) Establishment of growth centres in the state.

(b) Development of roads and drainage in the industrial areas.

(c) Setting up of 'Five starred industrial areas' in the state.

(d) Construction of roads and street lights in industrial areas.

(e) Establishment of industrial finance.

(f) Establishment of mini industrial area to cover all Talukas.

Answer options :

(1) (a), (b), (c), (d) and (e) (2) (a), (b), (d), (e) and (f)

(3) (a), (b), (c), (d) and (f) (4) (a), (c), (d), (e) and (f)

---

78. (a) युनिक आयडेंटीफिकेशन ॲथॉरिटी चे प्रमुख श्री. नंदन निलेकणी होते.

(b) पहिले आधार कार्ड महाराष्ट्रातील गडचिरोली जिल्ह्यात दिले गेले.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) फक्त बरोबर आहे. (2) (b) फक्त बरोबर आहे.

(3) (a) आणि (b) दोन्हीही बरोबर आहेत. (4) (a) आणि (b) दोन्हीही चूक आहेत.

(a) The Unique Identification Authority of India was headed by Mr. Nandan Nilekani.

(b) The first Aadhar Card was given in the Gadchiroli district of Maharashtra.

Answer options :

(1) (a) only is correct. (2) (b) only is correct.

(3) Both (a) and (b) are correct. (4) Both (a) and (b) are incorrect.

---

79. भारतातील जमीन धारणेच्या विभाजन व तुकडीकरणाची खालीलपैकी कोणती कारणे आहेत ?

(a) लोकसंख्येचा भार

(b) शेतकऱ्याचा सार्वजनिक कर्जबाजारीपणा

(c) नवीन तंत्रज्ञानाचा परिणाम

(d) एकत्र कुटुंब पद्धती

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) फक्त (2) (a) आणि (b) फक्त

(3) (a), (b) आणि (c) फक्त (4) (a), (b) आणि (d) फक्त

What are the causes of sub-division and fragmentation of land holding in India ?

(a) Pressure of population

(b) Extensive indebtedness among farmers

(c) Impact of new technology

(d) Joint family system

Answer options :

(1) (a) only (2) (a) and (b) only

(3) (a), (b) and (c) only (4) (a), (b) and (d) only

---

80. खालीलपैकी कोणते ''सहस्त्रकीय विकासाचे' ध्येय **नाही** ?

(1) वैश्विक प्राथमिक शिक्षण प्राप्ती साध्य करणे.

(2) लोकसंख्या वाढीच्या वेगात घट साध्य करणे.

(3) मातेचे आरोग्य सुधारणे.

(4) पर्यावरणाच्या शाश्वत विकासाची खात्री करणे.

Which of the following is **not** a Millennium Development Goal ?

(1) Achieve Universal Primary Education

(2) Reduce Population Growth Rate

(3) Improve Maternal Health

(4) Ensure Environmental Sustainability

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

81. पुढील दोन पैकी कोणते विधान **योग्य** आहे ?

(a) खादी व ग्रामोद्योग आयोगाचे मुख्यालय नवी दिल्ली येथे आहे.

(b) खादी व ग्रामोद्योग आयोग (KVIC) ग्रामीण विकास मंत्रालयाच्या नियंत्रणाखाली कार्य करतो.

पर्यायी उत्तरे :

(1) केवळ (a) (2) केवळ (b) (3) दोन्हीही (4) एकही नाही

Which one of the following two statements is **correct** ?

(a) The KVIC has its headquarters at New Delhi.

(b) Khadi and Village Industries Commission (KVIC) functions under the control of Ministry of Rural Development.

Answer options :

(1) Only (a) (2) Only (b) (3) Both (4) Neither

---

82. पुढील विधानांपैकी कोणते **योग्य** आहे ?

(a) नॅशनल इन्स्टिट्यूट ऑफ न्युट्रीशनने दरवर्षी दरडोई 180 अंडे सेवनाची शिफारस केली आहे.

(b) राष्ट्रीय स्तरावर सन 2011-2012 मध्ये दरडोई 45 अंडे उपलब्ध होते.

(c) राज्य स्तरावर सन 2011-2012 मध्ये दरडोई 39 अंडे उपलब्ध होते.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) व (b) (2) (b) व (c) (3) (a) व (c) (4) (a), (b) व (c)

Which one of the following statements is **correct** ?

(a) The National Institute of Nutrition has recommended per capita annual consumption of 180 eggs.

(b) National level per capita availability of eggs was 45 in 2011-2012.

(c) State level per capita availability of eggs was 39 in 2011-2012.

Answer options :

(1) (a) and (b) (2) (b) and (c) (3) (a) and (c) (4) (a), (b) and (c)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

83. राष्ट्रीय कुटुंब आरोग्य पाहणी - III नुसार महाराष्ट्राच्या आरोग्याच्या बाबतीत खालीलपैकी कोणते विधान **सत्य** आहे ?

(1) मुलींचा बाल मृत्यूदर मुलांच्या बालमृत्यू दरापेक्षा जास्त आहे.

(2) मुलांचा बाल मृत्यूदर मुलींच्या प्रमाणापेक्षा जास्त आहे.

(3) मुले आणि मुली दोहोंचाही बाल मृत्यूदर समान आहे.

(4) महाराष्ट्रातील बाल मृत्यूदर राष्ट्रीय पातळीपेक्षा जास्त आहे.

Which of the following statements is **true** regarding health status of Maharashtra according to National Family Health Survey-III ?

(1) Infant mortality rate for girls is higher than that for boys.

(2) Infant mortality rate for boys is higher than that for girls.

(3) Infant mortality rates for girls and boys are equal.

(4) Infant mortality rate in Maharashtra is much higher than that of the nation.

---

84. भारतीय जनगणना - 2011 नुसार लोकसंख्येच्या घनते संदर्भात खालीलपैकी कोणते विधान **सत्य** आहे.

(1) महाराष्ट्रातील लोकसंख्येची घनता कर्नाटकातील लोकसंख्येच्या घनतेपेक्षा जास्त आहे.

(2) महाराष्ट्रातील लोकसंख्येची घनता गुजरातमधील लोकसंख्येच्या घनतेपेक्षा कमी आहे.

(3) महाराष्ट्रातील लोकसंख्येची घनता राष्ट्रीय पातळीपेक्षा जास्त आहे.

(4) महाराष्ट्र व तामीळनाडू राज्यातील लोकसंख्येची घनता समान आहे.

Which of the following statements is **true** regarding the density of population as per India Census - 2011 ?

(1) Density of population in Maharashtra is higher than the density of population in Karnataka.

(2) Density of population in Maharashtra is less than the density of population in Gujarat.

(3) Density of population in Maharashtra is higher than the national level density.

(4) Density of population in Maharashtra and Tamil Nadu is equal.

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

85. जेव्हा मध्यवर्ती बँकेकडून रोख राखीव गुणोत्तरात घट केली जाते तेव्हा त्याचा काय परिणाम होतो ?

(1) मध्यवर्ती बँकेकडे कर्ज देण्यासाठी कमी पैसा उरतो.

(2) मध्यवर्ती बँकेकडे कर्ज देण्यासाठी अधिक पैसा उरतो.

(3) व्यापारी बँकांकडे कर्ज देण्यासाठी कमी पैसा उरतो.

(4) व्यापारी बँकांकडे कर्ज देण्यासाठी अधिक पैसा उरतो.

When the Central bank reduces cash reserve ratio, what is its implication ?

(1) Central bank has less money to lend.

(2) Central bank has more money to lend.

(3) Commercial banks have less money to lend.

(4) Commercial banks have more money to lend.

---

86. भारताच्या आर्थिक विकासातील डावपेचात पाचव्या पंचवार्षिक योजनेपर्यंत कोणती मुख्य उणीव राहून गेली होती ?

(1) राष्ट्रीय उत्पन्नाची वाढ ही उद्दिष्टापेक्षा कमी होती.

(2) आधारभूत संरचनेच्या विकासावर जोर दिला गेला नव्हता.

(3) 'किमान गरजा पूर्ती' पेक्षा वाढीला महत्त्व दिले होते.

(4) अर्थव्यवस्थेचे परदेशी स्पर्धेपासून रक्षण केले गेले होते.

What was the major flaw in economic development strategy of India upto the fifth five year plan ?

(1) Growth of national income was less than the target.

(2) Infrastructure development was not emphasised.

(3) Growth was preferred over minimum needs programme.

(4) Economy was protected from foreign competition.

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

87. बँकिंग क्षेत्रात सुधारणा घडवून आणण्याचा एक भाग म्हणून एस.एस. तारापोर समितीची स्थापना 1997 मध्ये झाली. या समितीचे सर्वात महत्त्वाचे उद्दिष्ट कोणते होते ?

(1) भांडवली खात्यावरील परिवर्तनीयता

(2) ग्रामीण बँकांची पुनर्रचना

(3) चालू खात्यावरील परिवर्तनीयता

(4) भांडवल बाजारातील सुधारणा

S.S Tarapore Committee was appointed in 1997 as a part of banking reforms. What was its main objective ?

(1) Capital Account Convertibility

(2) Restructuring of rural banks

(3) Current account convertibility

(4) Capital Market Reforms

---

88. (a) भारतातील स्थूल नावनोंदणी गुणोत्तर 11% च्या आसपास आहे, जे जागतिक सरासरीच्या जवळपास अर्धे आहे.

(b) जगातील सर्वाधिक निरक्षर लोकांचे वास्तव्य भारतात आहे व जगातील सुमारे अर्धे निरक्षर भारतात आढळतात.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) फक्त बरोबर आहे. (2) (b) फक्त बरोबर आहे.

(3) (a) आणि (b) दोन्हीही बरोबर आहेत. (4) (a) आणि (b) दोन्हीही चूक आहेत.

(a) The gross enrolment ratio in India is around 11 percent which is about half of the world average.

(b) India is a home to the largest number of illiterates in the world accounting for almost half of all the illiterates.

Answer options :

(1) (a) only is correct (2) (b) only is correct

(3) Both (a) and (b) are correct (4) Both (a) and (b) are incorrect

---

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

89. श्रमशक्तीच्या कार्यात्मक वितरणाच्या संदर्भात पुढील क्षेत्रांची चढत्या क्रमाने मांडणी करा.

(1) कृषी, उद्योग आणि सेवा

(2) उद्योग, सेवा आणि कृषी

(3) सेवा, कृषी आणि उद्योग

(4) कृषी, सेवा आणि उद्योग

Arrange the following sectors in ascending order as per occupational distribution of workforce.

(1) Agriculture, Industry and Services.

(2) Industry, Services and Agriculture.

(3) Services, Agriculture and Industry.

(4) Agriculture, Services and Industry.

---

90. मानवी विकास निर्देशांकाची संकल्पना खालीलपैकी कोणत्या तीन चलघटकांवर आधारित आहे ?

(1) दरडोई उत्पन्न, साक्षरता दर आणि लिंग समभाव

(2) लिंग समभाव, अपेक्षित आयुमर्यादा आणि प्रौढ साक्षरता

(3) अपेक्षित आयुर्मर्यादा, प्रौढ साक्षरता आणि दरडोई उत्पन्न

(4) अपेक्षित आयुर्मर्यादा, निवारा आणि दरडोई उत्पन्न

The concept of Human Development Index is based on which of the following three variables ?

(1) Per capita income, Literary rate and Gender equality.

(2) Gender equality, Life expectancy and Adult literacy

(3) Life expectancy, Adult literacy and Per capita income

(4) Life expectancy, housing and Per capita income

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

91. खालीलपैकी कोणते घटक भारतातील जमीनविषयक सुधारणाचे उद्दिष्ट होते ?

(a) मध्यस्थांचे उच्चाटन

(b) कसवणुकीची शाश्वती

(c) खंडाचे नियंत्रण

(d) जमीनीची उत्पादकता वाढविणे

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) फक्त (2) (a) आणि (b) फक्त

(3) (a), (b) आणि (c) फक्त (4) (a), (b) आणि (d) फक्त

Which of the following were the objectives of land reforms in India.

(a) Abolition of intermediaries

(b) Security of tenure

(c) Control of rent

(d) Enhancing land productivity

Answer options :

(1) (a) only (2) (a) and (b) only

(3) (a), (b) and (c) only (4) (a), (b) and (d) only

---

92. भारतात अंगीकारलेल्या आयात पर्याय व्यूहरचनेचे खालीलपैकी सर्वात महत्त्वाचे कारण कोणते ?

(1) स्थानिक उद्योगांना संरक्षण प्रदान करणे.

(2) आंतरराष्ट्रीय ताळेबंदाचा गंभीर प्रश्न

(3) भारतातील बेरोजगारीचा प्रश्न सोडविणे

(4) भारतीय औद्योगिक उत्पादनातील स्थानिक/देशांतर्गत घटक वाढवणे.

What was the most important reason of the following to adopt import substitution strategy in India ?

(1) Protection of domestic industries.

(2) Acute balance of payments problem.

(3) To solve unemployment problem in India.

(4) To increase domestic component in Indian industrial production.

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

93. पुढील दोन पैकी कोणते विधान **योग्य** आहे ?

(a) कस्तुरबा गांधी बालिका विद्यालय ही केवळ अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती मुलींसाठी आहे.

(b) हे विद्यालय शैक्षणिकरित्या मागास भागात जेथे शाळा दूर आहे तेथे स्थापले जाते.

पर्यायी उत्तरे :

(1) केवळ (a) (2) केवळ (b) (3) दोन्हीही (4) एकही नाही

Which one of the following two statements is **correct** ?

(a) Kasturba Gandhi Balika Vidyalaya is for girls from Scheduled Caste and Scheduled Tribes only.

(b) It is set up in educationally backward blocks where schools are distant.

Answer options :

(1) Only (a) (2) Only (b) (3) Both (4) Neither

---

94. NSSO च्या 68 व्या पाहणीनुसार चालू दैनिक स्थितीनुसार 2011-12 मध्ये भारतात बेरोजगारीचा दर (श्रमशक्तीच्या टक्केवारीत) ग्रामीण व शहरी भागात _________ नोंदवीला गेला.

(1) अनुक्रमे 7.7 टक्के व 10.3 टक्के

(2) अनुक्रमे 6.8 टक्के व 5.8 टक्के

(3) अनुक्रमे 5.7 टक्के व 5.5 टक्के

(4) अनुक्रमे 7.8 टक्के व 6.2 टक्के

As per the current daily status of NSSO Round 68, unemployment rate for 2011-12 (as percent of labour force) in rural and urban areas got recorded as _________.

(1) 7.7 percent and 10.3 percent respectively.

(2) 6.8 percent and 5.8 percent respectively.

(3) 5.7 percent and 5.5 percent respectively.

(4) 7.8 percent and 6.2 percent respectively.

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

95. भारत निर्माण योजनेची मुख्य उद्दिष्ट्ये कोणती आहेत ?

(a) ग्रामीण भागात सिंचन व रस्त्यांच्या सुविधा पुरविणे.

(b) ग्रामीण भागात गृह सुविधा पुरविणे.

(c) ग्रामीण भागात शैक्षणिक सुविधा पुरविणे.

(d) ग्रामीण भागात पाणी पुरवठा सुविधा पुरविणे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (c) फक्त (2) (a), (b) आणि (c) फक्त

(3) (a), (b) आणि (d) फक्त (4) (a), (b), (c) आणि (d)

What are the main objectives of Bharat Nirman Programme ?

(a) Providing irrigation and road facilities in rural areas.

(b) Providing housing facilities in rural areas.

(c) Providing educational facilities in rural areas.

(d) Providing water supply facilities in rural areas.

Answer options :

(1) (a) and (c) only (2) (a), (b) and (c) only

(3) (a), (b) and (d) only (4) (a), (b), (c) and (d)

---

96. खालील दोन विधानांपैकी कोणते **अयोग्य** आहे ?

(a) राष्ट्रीय हरित लवाद कायदा ऑक्टोबर 2010 मध्ये अंमलात आला.

(b) नागरी प्रक्रिया संहितेच्या तरतूदी या कायद्यास/लवादास बंधनकारक नाहीत.

पर्यायी उत्तरे :

(1) केवळ (a) (2) केवळ (b) (3) दोन्हीही (4) एकही नही

Which one of the following two statements is **incorrect** ?

(a) The national green tribunal (NBT) Act was brought into force in October 2010.

(b) It is not bound by the procedure laid down by the Code of Civil Procedure.

Answer options :

(1) Only (a) (2) Only (b) (3) Both (4) Neither

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

97. "गरोदरपणाशी निगडीत कारणांमुळे मृत्यू पावणाऱ्या मातांची प्रती _________ संख्या" अशी माता मृत्यूदराची व्याख्या केली जाते.

(1) 1,000 (2) 10,000 (3) 1,00,000 (4) 100

Maternal Mortality Rate (MMR) is defined as the number of maternal deaths per _________ live births due to causes related to pregnancy.

(1) 1,000 (2) 10,000 (3) 1,00,000 (4) 100

---

98. 1996 आणि 2006 मध्ये भारतासाठी लिंगसंबंधित विकास निर्देशांकाचे परिगणन केले होते. दोन्ही वर्षांमधे सर्वाधिक दर असलेली केवळ तीनच राज्ये/केंद्रशासित प्रदेश होते. ही राज्ये/केंद्रशासित प्रदेश कोणते ?

(1) चंदिगड, दिल्ली आणि महाराष्ट्र

(2) गोवा, केरळ आणि आंध्र प्रदेश

(3) केरळ, चंदिगड आणि गोवा

(4) दिल्ली, गोवा आणि कर्नाटक

Gender Related Development Index (GDI) was calculated for India in 1996 and 2006. Only three states/UTs achieved the highest GDI scores in both the years. Which were these states/UTs ?

(1) Chandigarh, Delhi and Maharashtra

(2) Goa, Kerala and Andhra Pradesh

(3) Kerala, Chandigarh and Goa

(4) Delhi, Goa and Karnataka

---

99. पुढील दोन विधानांपैकी कोणते **अयोग्य** आहे ?

(a) भारतीय राज्यघटनेचे 42 वे कलम राज्य शासनांना ग्राम पंचायत स्थापन करण्याचे निर्देश देते.

(b) भारतीय राज्यघटनेच्या 247 कलमांतर्गत पंचायत राज व्यवस्था पर्यावरण संरक्षण व प्रदूषण नियंत्रणामध्ये आपली महत्वपूर्ण भूमिका पार पाडत आहे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) केवळ (a) (2) केवळ (b) (3) दोन्हीही (4) एकही नाही

Which one of the following two statements is **incorrect** ?

(a) Article 42 of the constitution of India directs the state Govts. to establish village Panchayats .

(b) As per Article 247 of the Indian constitution, the Panchyat Raj plays an important role for the protection of environment and control of pollution.

Answer options :

(1) Only (a) (2) Only (b) (3) Both (4) Neither

---

100. इंदिरा आवास योजनेचे (IAY) हे मुख्य उद्दिष्ट आहे __________ .

(1) ग्रामीण भागात राहणाऱ्या लोकांना निवाऱ्याची सुविधा पुरविणे.

(2) ग्रामीण भागातील दारिद्र्य रेषेखाली जीवन जगणाऱ्या बेघर लोकांसाठी घरे बांधणे.

(3) कृषी क्षेत्रात कार्य करणाऱ्या लोकांना निवाऱ्याची सुविधा पुरविणे.

(4) वरील एकही नाही.

The main objective of Indira Awas Yojana (IAY) is to __________ .

(1) Provide shelter to the people who are living in rural areas.

(2) Construct houses for the houseless who are living below the poverty line in rural areas.

(3) Provide shelter to the people who are engaged in agricultural sector.

(4) None of the above

- o 0 o -

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

सूचना — (पृष्ठ 1 वरून पुढे....)

(8) प्रश्नपुस्तिकेमध्ये विहित केलेल्या विशिष्ट जागीच कच्चे काम (रफ वर्क) करावे. प्रश्नपुस्तिकेव्यतिरिक्त उत्तरपत्रिकेवर वा इतर कागदावर कच्चे काम केल्यास ते कॉपी करण्याच्या उद्देशाने केले आहे, असे मानले जाईल व त्यानुसार उमेदवारावर शासनाने जारी केलेल्या ''परीक्षांमध्ये होणाऱ्या गैरप्रकारांना प्रतिबंध करण्याबाबतचे अधिनियम-82'' यातील तरतुदीनुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती कमाल एक वर्षाच्या कारावासाच्या आणि/किंवा रुपये एक हजार रकमेच्या दंडाच्या शिक्षेस पात्र होईल.

(9) सदर प्रश्नपत्रिकेसाठी आयोगाने विहित केलेली वेळ संपल्यानंतर उमेदवाराला ही प्रश्नपुस्तिका स्वत:बरोबर परीक्षाकक्षाबाहेर घेऊन जाण्यास परवानगी आहे. **मात्र परीक्षा कक्षाबाहेर जाण्यापूर्वी उमेदवाराने आपल्या उत्तरपत्रिकेचा भाग-1 समवेक्षकाकडे न विसरता परत करणे आवश्यक आहे.**

नमुना प्रश्न

प्र. क्र. 201. सतीची चाल नष्ट करण्यासाठी कोणी मूलत: प्रयत्न केले?

(1) स्वामी दयानंद सरस्वती (2) ईश्वरचंद्र विद्यासागर

(3) राजा राममोहन रॉय (4) गोपाळकृष्ण गोखले

ह्या प्रश्नाचे योग्य उत्तर ''(3) राजा राममोहन रॉय'' असे आहे. त्यामुळे या प्रश्नाचे उत्तर ''(3)'' होईल, यास्तव खालीलप्रमाणे प्रश्न क्र. 201 समोरील उत्तर-क्रमांक ''③'' हे वर्तुळ पूर्णपणे छायांकित करून दाखविणे आवश्यक आहे.

प्र. क्र. 201. ① ② ● ④

अशा पद्धतीने प्रस्तुत प्रश्नपुस्तिकेतील प्रत्येक प्रश्नाचा तुमचा उत्तरक्रमांक हा तुम्हाला स्वतंत्ररीत्या पुरविलेल्या उत्तरपत्रिकेवरील त्या त्या प्रश्नक्रमांकासमोरील संबंधित वर्तुळ पूर्णपणे छायांकित करून दाखवावा. **ह्याकरिता फक्त काळ्या शाईचे बॉलपेन वापरावे, पेन्सिल वा शाईचे पेन वापरू नये.**

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK